

בס"ד

גליון

להבות אש

תורות עובדות והנהגות
מרבותה"ק מקרעטשניף זי"ע
ומיבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת תולדות
תשפ"ה

בנישואות כ"ס מיו ארומ"ר שדיט"א

זו"ל ע"י מכון תורת אש
שע"י תלמידי וחסידיו קרעטשניף סיגעט
בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

י"ל ע"י מכון תורת אש

פרשת תולדות
שנת תשפ"ה
גליון רט"ו - שנה ו'

© כל הזכויות שמורות

להשיג הגליון על אימגיל

נא לשלוח בקשה אל

m@torasesh.com

להארות והערות נא לקרוא

347.291.1133

פאקס: 845-407-8916

מי שיש לו איזה חידושי תורה או
כתבים או טעיפס
מב"ק מרן רביה"ק זי"ע שלא יצאו
עדיין לאור נא לפנות להמערבת,
ותשוחח"ל

סדר לימוד 'עמוד היומי'
ויצא

מסכת עירובין	
ז.	יום א'
ז:	יום ב'
ח.	יום ג'
ח:	יום ד'
ט.	יום ה'
חזרה	שב"ק

מערכת קול קרעטשניף סיגעט

מדהנעשה ונשמע
בחצרות קדישנו ובצל הקודש:
דברות קודש, מודעות, זמנים, חדשות,
ושמוחות אנ"ש

ארה"ק 799-12-26-077
חוץ לארץ 3063-585-646

אמרות אש

דא"ח מאת כ"ק
מרן רבינו
הקדוה"ט ז"ע

ואלה תולדות יצחק בן אברהם (בראשית כה, יט). הנה כל מגמתו של יצחק היה שיזכה למדריגת אברהם, וכדאיתא בתנדב"א (פכ"ה) 'וכן למדנו מיצחק שבתחילת מעשיו היה ירא שמים לאמיתו, כי בן שבעים וחמש שנה היה יצחק בשעה שנכנס אברהם לבית עולמו ואמר יצחק אוי לי שמא אין בי מעשים טובים כמו שהיה באבא, מה תהא עליי מלפני הקב"ה, וזה היה הפחד שלו, שהיה בבחי' פחד כי תמיד דאג ויראה ורעד יאחזמו כי אולי עדיין לא הגיע למדריגת אביו.

וירמוז לנו כאן בפסוק 'ואלה תולדות יצחק', זה היה המעשים טובים של יצחק כנאמר בפ' נח (רש"י בראשית ו, ט) עיקר תולדותיהן של צדיקים מעשיהם הטובים, פירוש התולדות של יצחק, היינו מעשיו הטובים, כל תכליתם היה להגיע למדריגת אברהם, ושיכירו בו שהוא 'בן אברהם', והעידה התוה"ק שהכל מודים 'אברהם הוליד את יצחק', והכרת פניו ענתה בו שאברהם הוליד את יצחק.

ואלה תולדות יצחק וגוי' (בראשית כה, יט). ע"פ דאיתא מהאר"י הק' פועל גבורות עושה חדשות וכו', שהקב"ה עושה מהגבורות עצמם חדשות, שמהגבורות הנמתקין נמשכים חסדים, והוא ענין המתקת הדינין בשורשן דלא רק שהן בטלים אלא נולד מזה רחמים וחסדים גדולים, וללמדנו בא שמלכתחילה כל תכליתן היה שיומתקו ויהפכו לרחמים וחסדים גדולים, וחסדים אלו שנמשכין ע"י המתקת הגבורות, הם יותר גדולים מהחסדים הנמשכין לכתחילה מבחי' החסד.

ואלה 'תולדות יצחק' מרמוז על גבורה כידועא, שהגבורות נמשכין מבחינתו של יצחק, והם תולדותיו של יצחק, ואלה מוסיף על הראשונים (בראשית רבה ל, א), 'בן אברהם', שנמשכין מהם חסדים בחינתו של אברהם, ומוסיף על הראשונים שהחסדים האלו גדולים מהחסרים שנמשכין מבחי' החסד.

יאוש והרחקה מלהאמין בישועת ה' ואולי כאן הראה השטן ליצחק שאשתו עקרה ומה לו להתפלל על דבר שאי אפשר, ויעתר יצחק לה' 'לנוכח אשתו' ובקשתו היה כי אף שיודע הוא שאשתו עקרה היא ובדה"ט אינה יכולה להוליד, אך היפלא מה' דבר ובידו הכח לשנות את הטבע, ולכן ויעתר לו ה', כי באמונה שלימה שמאמינים שאין שטן ופגע רע והכל ביד ה' בלי גבולות ממשיכים החסדים תמיד.

ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים (בראשית כו, יט), יצחק מרומז על עבודה (זוה"ק ח"א קמו:), ועבודתו של יצחק היה במסירות נפש שהקריב עצמו להקב"ה, נח"ל נוטריקון נפשינו חכתה לה' (תהלים לג, כ - אוהב ישראל בפרשתינו ד"ה ויחפרו), ונחל מס' ע', שמרומז על ע' פנים לתורה, ויבוא בדרך רמז שהעבודה הן בעבודת התפילה והן בלימוד התורה צריך להיות ביגיעה גדולה ובמסירות נפש ובדביקות מתוך השתוקקות וכיסופין גדולים לבוית"ש.

ויתפרש 'ויחפרו', רומז על ענין היגיעה כמו עבודת החפירה הבאה ביגיעה גדולה, 'עבדי יצחק', ירמוז על עבודת התפילה צריך להיות 'בנח"ל', בבחי' נפשינו חכתה לה' בכיסופין והשתוקקות גדולה לעבודת ה', וכמו

ואלה תולדות יצחק וגו' (בראשית כה, יט), ברש"י צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם שלא יאמרו ליצני הדור וכו' (תנחומא פ' תולדות פרק א). ולכאורה דבר זה צריך הבנה, כי איך אפשר כלל לטעון טענה כזו, וכי לזה היה צריך השי"ת לשנות את דרך הטבע באופן גורא כזה שבת תשעים שנה תלד להוליד ממזר מאבימלך, וכל שוטה שבעולם יוכל להבין זאת, ומדוע צריכים להביא ראיה נגד זה.

ואפשר לומר שלכן לא נאמר שהיו 'רשע'י הדור אומרים וכו' אלא 'ליצני' הדור, שגם המה יודעים האמת שאינו כן, וכל דיבורם הוא רק סתם לבלבל המוחין, כי עמל"ק בגימ' ספ"ק, וזה דרכו של הס"מ ר"ל שאפילו שאינו יכול להחטיא את האדם עכ"פ להביאו לבלבול הדעת, וכגון באמצע התפילה והלימוד וכו', ולכן אפילו בזה הענין עכ"פ רצו הליצני הדור לדבר ליצנות וממילא לא ידברו מנפלאות הבורא, אבל המה שרה ואברהם כיון דמסרו נפשיהו לקדש שם שמים תמיד זכו שאפילו הליצני הדור לא שלטו עליהם וצר הקב"ה דמות דיוקנו של יצחק כאברהם, כדי שלא יהיה להם שום פתחון פה.

ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו כי עקרה היא (בראשית כה, כא). וי"ל שדרכו של השטן ר"ל להביא את האדם לידי

וזהו רק 'שטנה', שנאה על דרך הקדושה האמיתית שיש למערערים שלוחי הס"מ ר"ל.

ובעת כזאת אשר שלוחי הס"מ טוענים טענות שוא ושקר, כגון שהדור הזה אינו כדורות הקודמים וא"א לקיים דרכי אבותינו בפרישות מהעולם והבליו כמותם, ועוד טענות ממין הזה שעיקרם לסור מדרכי אבותינו

ואמהותינו הק', ואמנם שיקרא לא קאי, אך עד שנתברר האמת לפעמים קול ההמון יטעו לנטות לצד השקר, ולכן העצה לזה להפריש עצמו מהם ולדעת בפנימיות לבבו להיכן האמת נוטה, ולזה כתיב 'ויעתק' משם בלשון יחיד, שכלפי הרבים המערערים נראה הוא כיחיד, והעתיק מהם, שרק זאת העצה האמיתית ויעקב הלך לדרכו ולבסוף יכירו וידעו כולם לבחור בדרך האמת ויצטרפו אליו, וזה 'ויחפור באר אחרת' כתיב קודם לשון יחיד, שאז היה עדיין יחידי בעבודתו, אך לבסוף 'כי עתה הרחיב ה' לנו' לשון רבים, שאפילו מקודם היה יחידי ממש והפליג עצמו מרוב העולם אבל בעזהשי"ת כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ שנתרבה.

וממשיך הכתוב 'ויעל משם באר שבע' שאז נתעלה לבחי' אברהם אביו שכתוב בו (בראשית כב, יט) וישב אברהם בבאר שבע ומובא במאור עיניים הק' (פ' ויצא ד"ה ויצא יעקב מבאר שבע) שבאר שבע מרומו על תורה

כן צריך להיות היגיעה והעבודה בהשתוקקות בעמק התורה, ושניהם ביחד 'וימצאו שם באר מים חיים' בא"ר' הוא התפילה בדביקות, כנרמז בר"ת ב"יה א'נא ר'חיץ (תפילת בריך שמייה) שע"י האמונה יבוא לדביקות בתפילה, 'ומים חיים' הוא התורה הקדושה (בבא קמא פב.) כי חיים הם למוצאיהם (משלי ד, כב).

ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגו' (בראשית כו, כב). ויל"ד דמקודם כתיב בלשון רבים 'ויחפרו' עבדי יצחק בנחל, ובכאן כתיב 'ויחפור' באר אחרת בלשון יחיד, ושוב חזר לספר בלשון רבים בסוף הפרשה כי עתה הרחיב ה' לנו' ופרינו בארץ, וצ"ב. וגם הלשון 'עשק' 'ושטנה' מורים על שני ענינים.

ויש לומר דהנה מבואר בספה"ק דענין חפירת הבארות רומזים על ענינים בעבודת ה', ונבאר בזה הדרך דהא דכתיב וכל הבארות שחפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלישתים, והיינו שהיה רצונם ומגמתם לסתום דרכי אביו, אבל דרכם לתלות תמיד טענתם בבוקי וסריקי שאין בהם שום יסוד של אמת, אך עכ"ז ברוב כזיבתם נראה שיש 'עשק' בעניין, היינו כאילו שיש להם איזה טענה, אבל אח"כ נתברר האמת ורואים שאין בטענתם כלום

ברירה, באמרו מה יעשה והלא יהודי אני, ועיקר מגמתו בעוה"ז במו"ט וכדו' אלא שיהיה באמת כל עסקיו ומחשבותיו פנויים להשלים את נפש רוח נשמה בתורה ועבודה ומעשים טובים ולעשות נחת רוח לפני השי"ת ולעבדו בכל לבב בכ"ע, וגם בעסקיו יהיה מחשבתו דבוקה בעיקר החיים הנצחיים ובאין ברירה מוכרח לעשות עבודתו ומסחרו וכדומה, ע"כ תודבה"ק.

ולפי"ז לא יהיה הפשט דוקא שתורתו עיקר, שרוב שעות היום ילמוד, אלא שהתורה הוא העיקר אצלו ואפילו שזוכה ללמוד רק כמה שעות ביום כי צריך להביא טרף לביתו, אך עיקר מחשבתו נתונה גם בשעה שעוסק בעניני העוה"ז מתי כבר יזכה לחזור אל הגמרא ללמוד, ומלאכתו טפילה ואף שעוסק בה אינו עושה כן אלא מפני ההכרח, כי אם לאו זו לא נתקיימה בידו, שהדרכי התורה שלו לא יתקיימו בידו ח"ו, ובמשך הזמן יאבד ממנו הטעם והחיות של דברי תורה ויסודותיה ויתקרה מהכל ר"ל וכו', אבל בתורתן עיקר אדרבה אז זוכה שאפילו הצלחתו בעניני עוה"ז יתקיים כמאחז"ל (עבודה זרה יט:): כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין לו ולא יצטרך לחפש כל יום מלאכה אחרת ועסק אחר כי זה מה שיש לו יתקיים בידו ויצליח בזה.

ורבקה אמרה ליעקב לקבל הברכות

עליונה, 'יורא אליו ה' ויאמר אנכי אלקי אברהם אביך אל תירא כי אתך אנכי' (שם ט, כד) שאז זכה שהקב"ה נתגלה בבחי' הזאת שהוא אלוקי אברהם ויהיה עמו כמו עם אברהם אביו והרביתי את זרעך וגו'.

אולי 'מושני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי וגו' (בראשית כו, יב). ולכאורה יפלא לשון הזה 'כמתעתע' וגם שהצדיק יעקב יאמר והבאתי עלי קללה ולא ברכה, והידוע שהדיבור עושה רושם, ויפלא על יעקב לומר באופן כזה, ולא מצינו לכאורה שעשו דיבורים אלו רושם, כי קיבל הברכות במלוא המובן בכה"ע.

ובהקדם לבאר הגמ' (ברכות לה:): דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי, זו וזו נתקיימה בידן, דורות האחרונים שעשו מלאכתן קבע ותורתן עראי זו וזו לא נתקיימה בידן. וצ"ב מאי קמ"ל בזה בדורות האחרונים שהמלאכה לא נתקיימה בידן, ומהו הלשון של ונתקיימה גם אצל התורה, ומה פירושו של ונתקיימה.

ובהקדם דבריו הק' של זקה"ק הרזא דשבת זי"ע שהיה מרגלי בפומיה לומר אקב"ו לעסוק בדברי תורה, שהתורה יהיה 'עסק' שלנו, ולא ח"ו בבחי' לצאת ידי חובה, שמוכרח החצי שעה להתפלל, או לשיעור תורה, בלית

על העתיד, וכאשר אמרו חכז"ל (יומא עו:): חמרי וריחני פקחין, וכל המתפתה מיינו, שתיקן חטא של עה"ד המגיע אליו, וזה לשון יינו', יש בו מדעת קונו (עירובין סה.), ואז לעתיד כשישתו מיין חמר דמבראשית כולם ידעו אותי ולא ילמדו עוד איש את רעהו (ירמיה לא, לג), וכאשר שיטתו של יעקב אבינו ע"ה היה לישיב באהלה של תורה ולקח לו חלק עוה"ב ונתן לעשיו עוה"ז ואולי רצה כבר מאז שיהיה האופן שיהיה לעתיד לבוא ובאופן כזה יקבל הברכות, לפיכך ויבא לו יין מאתר רחיקא שטמיר ונעלם, ויאמר לו יצחק גשה ושקה לי בני בכחי ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין (שיר השירים א, ב), ע"י היין, ויאמר ראה ריח בני כריח השדה [שמרמוזו על קדושה כידוע] אשר ברכו ה', שהתיקון לעתיד לשקול שנגמר התיקון הוא רק ביד ה' ועל מענתו על ההסתמכות לדעת אם הוא באמת הקול קול יעקב מקודם ותורתן עיקר מסר לו הסימן, ויתן לך האלקים, שתדע שהאלקים נותן לך שהוא שפע מן השמים, ולא רק מהימים ידי עשיו, רק מהקול קול יעקב ואפילו שעוסק במו"מ אבל ברכתו ברכת ה' אם מטל השמים עיקר אצלך שמשכים לעבודת הבורא בתורה ותפילה, ואח"כ משמני הארץ וזאת הברכה אשר ברכו ה'.

בבגדי עשיו, וידוע שכ"ז לטובתן של ישראל לדורות בימי הגלות שיוכלו להתקיים, ואפילו שיהיו הידיים ידי עשיו ויעסקו פשוט בעניני עוה"ז כמו האוה"ע, אבל כיון שהקול קול יעקב (בראשית כו, כב) ויעסקו בתורה, הקול קול יעקב מקודם, שתורתן עיקר, זו וזו נתקיימה בידן, אבל יעקב אבינו צפה ברוח קדשו על הדורות האחרונים והייתי בעיניו כמתעתע שע"י יהיה מסובך בדרכיו שלא יוכל לדעת האמת אם תורתן עיקר ומלאכתן טפילה, או יותר מזה ח"ו שיעסקו רק במלאכה ומסחר וכל מחשבותיו להרבות הון ונחלת וכדו' והבאתי עלי קללה ולא ברכה, שיהיה רק הקללה ר"ל של בויעת אפיך תאכל לחם (בראשית ג, יט), שעבודת העוה"ז הוא רק קללה ולא ברכה, שהתורה נקראת ברכה כדאיתא בקדושת לוי הק' את הברכה זהו הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקיכם (דברים יא, כז).

וכתב להלן ויבא לו יין וישת (בראשית כו, כה), ואיתא בווה"ק (ח"א קמב:): יין מאתר רחיק, ואפשר לומר שרמזו לו על היין דנטיר בי נעותא חמר מרת דמבראשית (אקדמות) שנטיר בלי פגם של עץ הדעת, וכאשר מובא בספה"ק אשר כל ענין הסעודות של שב"ק מרומזו ללמד את עצמו לעתיד לבוא על היין ושור הבר ולויתן, כן בליל שב"ק ובאופן כזה יטעום ללמוד א"ע

ח"ו, בשעת אבילות ומרה שחורה יוכל לשלוט על יעקב, ולכן נאמר לרבקה ברוה"ק ויאמר ליעקב קום ברח לך וגו', כי ע"י נע ונד נתבטל גזירת מיתה, כאשר מצינו בגמרא חרב וגיהנום גלות וגיהנום אברהם בחר לו גלות, 'עד אשר תשוב חמס אף אחיך ממך', שיתבטל עצת עשיו ע"י שיבחר יעקב את הגלות, 'ולקחתך משם', שרבקה רומז על השכינה הק' ומסבבים סיבות מן השמים שיחזור לביתו ושבתי בבית ה' לאורך ימים.

יקרבו ימי אבל אבי ואהרנה את יעקב אחי (בראשית כו, מא). כל זמן שהצדיק בשמחה נשפע שמחה בעולם ואין כח להרע לשלוט, רק ח"ו כשנעדר הצדיק ויש עי"ז מרה שחורה ועצבות, וכאשר אמר בדרך צחות זקנינו ורבינו הק' מוהר"מ מנדבורנא זצלה"ה זיע"א ביומא דקא מחיך רבי פרענותא באה לעולם (גדרים נ:), כשרבינו הק' היה בשמחה היה פרעון גדול בעולם שכל או"א היה לו לשלם את כל החובות שלו, ולכן אמר 'יקרבו ימי אבל אבי'

נהרי אש

שיעור חרש"י
מכ"ק רבינו
הקדח"ט זע"א

עניני נשמות

"ואחרי כן יצא אחיו וגו' (כה, כו), ברש"י ויטול את הבכורה מן הדין. הנה יוסף הצדיק נקרא בכור, והענין בזה הוא, כי הנה הצדיקים הגדולים המשיכו נשמות קדושות כפי מה שבחרו להם, שעלו למעלה ובחרו נשמות קדושות, ויש בזה עובדא מהרה"ק המאור עיניים שאחד מהצדיקים עלה למעלה לקחת לו נשמה ממקום גבוה עד מאד, ואמרו לו שנשמות קדושות אלו אין יכולים לרדת לעולם הזה, וכאשר עלה שוב ראה שכל הנשמות הללו שוב אינם שם, ואמרו לו שהמאור עיניים עלה ולקח לעצמו נשמות אלו עד לסוף כל הדורות, וכן היו אומרים אצל צדיקים, א גוטער זוהן ווי א גוטער זוהן, שהבנים הם כפי המחשבה, והנה יעקב אבינו חשב שהיא רחל, וביקש שיוולד אז יוסף, נמצא שבמחשבה היה יוסף הבכור, וזהו בכור שורו הדר לו, כי הוא היה הבכור במחשבה, וכן היה כאן, שבמחשבה היה יעקב הבכור (וכן איתא בעשרה מאמרות, ובערבי נחל בפרשתן ועוד), וממילא יש לו לקחת הבכורה מן הדין.

הרה"ק מרוזין אמר שאביו ביקש לקרא לו בשם פייביש [על שמו של חמיו של המלאך, ר' פייביש מקרעמניץ], וכאשר מבקשים לידע איזה שם לתת לבן יש להביט בעיניו, כי בעיניים אפשר לראות שורש הנשמה כידוע, ולפי שלא היה רוצה בשם זה, כשהביט אביו בעיניו עשה עצמו כישן, ואז נתן לו השם ישראל, והוסיף ואמר, איזה פנים היה לנו אם היה לנו השם פייביש, כן שמעתי מזקני הק' כמה פעמים.

וכשהרה"ק ר' דוד מטאלנא ברח מארץ רוסיא, היה במשך תקופה אצל הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא, ומספרים שהרה"ק מטאלנא שאל אם אכן כן אמר אביו הלשון, איזה פנים היה לנו אם היה לנו השם פייביש, וסיפר לו הרה"ק מסאדיגורא באריכות, שהנה השי"ת אמר לאדם הראשון כי ביום אכלך ממנו מות תמות (בראשית ב, יז), וכאשר אכל מעץ הדעת נגזר עליו מיתה, וכששב בתשובה אמר לו השי"ת שיום הכוונה ליומו של הקב"ה, ונשאר לו לחיות אלף שנים, ונתן שבעים שנה

הרה"ק מהוסיאטין, ועבור דבר זה קיבל על עצמו יסורים.

היום (כ"ו חשוון) חל יומא דהילולא של זקני אבדק"ק קרעטשניף, וביום ההילולא של צדיק יש לדבר מצדיקים, סיפר אחד מגדולי חסידי גור ר' אלעזר ביין - שהיה מגדולי חסידי פיאסצנא ולאחר שנהרג הרה"ק בקשו לעשותו רבי אבל הוא לא רצה לקבל על עצמו ההנהגה, והיה מהמקורבים ביותר אצל הבית ישראל - וסיפר ר' אלעזר ביין, שהוא הלך לטייל עם הרה"ק הבית אברהם מסלונים, וממולם בא אחד מצאצאי בית רוזין, והיה לבוש בשני מורי שעות מזהב, וראה הבית אברהם את דרך מהלכו, ולא היה הרה"ק יכול לסבול הדבר, ואמר לו ר' אלעזר שהרי זה נכד לבית רוזין, וכן היה שני פעמים, ונענה הרה"ק ואמר, 'רוזין', וכי אתה תאמר לי מהו רוזין, אני אומר לך מהו רוזין, לאחר הסתלקותו של הרה"ק מרוזין התחילו כל בניו להנהיג באדמורו"ת, והרה"ק מהוסיאטין היה בנו הצעיר, - והם היו קדושי עליון, וכמו שהיה הדרך אצל הגבאים בבית רוזין שכאשר כתבו הסכמה על ספר בשם הרבי היו כותבים התואר ציס"ע.

ובפסח כבר היו הכל יושבים במקומם, וכל אחד מבניו של הרה"ק מרוזין נסעו אליו אלפים, וכן היה

משלו לדוד המלך, אבל השטן טען על מה שלא נתקיים הדבר כפשוטו, ונתנו לשטן רשות כדי שיעכב את אדם הראשון כמה נשמות קדושות שהיו צריכים לרדת לעולם הזה, כדי שיהיו תחת ידיו, וכאשר עלה משה רבינו למעלה, נתנו לו כל המלאכים מתנות, וגם הס"מ נתן לו כמתנה את אותם הנשמות הק', וזו מה שנאמר (תהלים סה, יט) עלית למרום שבית שב"י, הם אלו הנשמות הק' המרומזים בשב"י, יצחק ב"ן ש"למה הוא האר"י הק', ש"למה ב' יצחק הוא רש"י הק', וישראל ב"ן ש"רה הוא הבעש"ט הק', ונשמת הרה"ק מרוזין שהיה שמו ישראל ב"ן ש"לום, ועל זה לא רצה שיקרא שמו פייביש, שאז לא היה זוכה לנשמה זו.

והרה"ק מרוזין קרא בשם זה לבנו הצעיר, הרה"ק מהוסיאטין, שהיה שמו ר' מרדכי פייביש, ומספרים שכאשר ישב הרה"ק מרוזין בבית האסורים שלח לומר לאמו שמה שהוא יושב בבית אסורים הרי זה באשמתה, ושאלו את אמו מה הכוונה, ואמרה שהודיעו לו מן השמים שהוא יכול להמשיך נשמה קדושה ביותר שכבר לא היה נשמה קדושה זו בעולם זה אלף שנים, אלא שכדי להמשיך נשמה קדושה זו יש לו לקבל על עצמו יסורים, ונכנס לשאול בעצת אמו, ואמרה, מה אין עושה האב עבור בניו, וקיבל על עצמו, ואז נולד

משפחתנו היו דבוקים ביותר בבית רוזין, בהרה"ק מרוזין ובניו הק', ובעיקר היו מדברים מהרה"ק ר' דוד משה מטשורטקוב, ואבי התפעל מהרה"ק ר' ישראל מטשורטקוב.

אני זכיתי לראות את הרה"ק הראשון מקאפישניץ, הוא היה מצאצאי של הרה"ק מאפטא וחתנו של האדמו"ר הראשון מהוסיאטין, ואין שייך לתאר את צורתו, בזקנו היה ניכר כל שיערה עד לשרשו, והיה פניו מאירים. וראיתי אותו י"ח ימים קודם הסתלקותו, ולא היה חולה אז, הוא שהה אז בסטאניסלאוו אצל נכדו, ואני למדתי אז שם בישיבה.

זקה"ק הרבי ר' מאיר'ל מקרעטשניץ היה נחשב לאחד מצדיקי הדור, עוד בחייו של הרבי ר' מרדכי'לע, ואמר הרבי ר' מאיר'ל שבשנה אחת בראש נגזרה הגזירה על הנשים ולא הסכים לגזירה זו, והעבירו הגזירה על הבהמות וגם לא הסכים, ואז גזרו על העופות ושתק, והרה"ק מקאפישניץ ביטל גם גזירה זו, ואני הכרתי אחד שהיה בראש השנה אצל הרבי ר' מאיר'ל ושמע הדבר, ובאותה שנה היה הרה"ק מקאפישניץ בקאלאמיי ונסע לשם וסיפר לו העובדא שהיה אצל הרבי ר' מאיר'ל בראש השנה וכך אמר הרבי, וחייך הרה"ק מקאפישניץ.

בזמני, שכל הצדיקים לבית רוזין נסעו אליהם עולם גדול, והנני זוכר את הרה"ק מבאיאן טשערנוביץ, שהיה בנו של האדמו"ר הזקן ר' יצחק מבאיאן והוא היה בנו של הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא, ונסעו אליו ציבור גדול, וכן היה אצל בניו של הרה"ק מרוזין, והיה שלום גדול בין האחים הק', שמעולם לא היה שיערה אחת של מחלוקת, - והנני אומר כסדר שזה היה ההצלחה הגדולה שהיה לכל אחד ציבור גדול, לפי שהיה ביניהם השלום.

וכשהגיע ליל פסח בקשו הגבאים להעמיד את שולחן הסדר שיהיה נראה כמו שהיה אצל הרה"ק מרוזין, שכל כלי היה לו מקום מסוים, ובכלי אחד נפל להם הספק איה מקומו המדוייק, וקודם הסדר ישב הרה"ק מהוסיאטין סגור בחדרו, ולא היה שייך להכנס לשאול, וחשבו שכאשר הרבי יצא לסדר ישאלו על הדבר.

וכאשר יצא הרה"ק לסדר, רעדו כל אבריו באופן נורא מחמת פחד, ולא היה יכול לאחוז עצמו, ולכן תפס עצמו בשולחן, וכל השולחן רעד עמו עד שכל מה שהיה על השולחן, הכוסות ושאר הדברים נהפכו לגמרי. וסיים הבית אברהם ואמר, וכי אתה תאמר לי מהו רוזין, זהו רוזין.

ויש ללמוד מעובדא זו בקדושתו של הרה"ק מהוסיאטין.

אותיות שב"ת, שיש שכאשר הם באים להוצאות שבת הרי זה נוגע להם עד לדכדוכה של נפש, מרוב עניים, 'ותאמר שובו בני אדם' וכי במצב זה שייך לומר לאנשים שישוּבו בתשובה!.

ואין שייך לתאר גודל העניות שהיה שם, ר' מענדל שוחט היה שם שני אבנים תחת המפה של החלות, שאם תכנס שכינה לא תראה שאף חלות אין להם. וזה היה המצב אצלו אף שהיה שוחט.

בשיעור בספר באר מים חיים

וכשיראה דבר אכילה לפניו נשכח כלל מלבו יראת הבורא ופחדו ואהבתו וכו'. הכרתי אחד שבימי בחרותו היה עובד ה', ולאחר נישואיו נתגשם עד מאד משום תאות האכילה, שהוא היה חתן חשוב, והחותנת מבקשת להראות את המאכלים הטובים שהיא מכינה, ולא היה לו הכח לעמוד בעד תאוה זו, ונתגשם עד מאד מחמת ריבוי אכילתו.

הנה לפעמים יש שהאדם הולך לתומו ברחוב העיר, ואינו רוצה לראות צורת אשה, ונכשל והוא רואה צורת אשה, ולפעמים לאחר מכן רח"ל בא לו הצורה נגד עיניו, ודבר זה בא כשהאדם אין כואב לו לבו על מה שנכשל, ואי אפשר לומר שדבר זה

בפסוק (שם, כז) ויעקב איש תם. מספרים על זקה"ק הרבי ר' מרדכי"לע שהיה אצל הרבי ר' מאיר מפרעמישלאן בהיותו כבן י"ג שנה על שבת, וביקש הרה"ק לתת לו עליה ואמר, כיצר אקרא לו לתורה, לומר עליו מורינו הרי זה פחות מדאי, ולומר עליו מורה מורינו הרי זה עדיין יניק, וקרא לו לעלות לתורה 'איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי', וענין זה היה אצל יעקב אבינו, שמאז היותו בן י"ג שנה היה כבר יעקב איש תם', שהיה בגדלותו תם, ועשו היה מיד עשו.

מעלת המדקדק במצוות

ברש"י (ד"ה יודע ציד), אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן, כסבור אביו שהוא מדקדק במצוות. מה ששאל בדווקא בענין המעשר, לפי שהאבות הקפידו על ענין המעשרות, ומהלשון כסבור אביו שהוא מדקדק במצות יש ללמוד שהנזהר במעשרות נחשב מדקדק במצוות.

אי אפשר לתאר גודל העניות שהיה בשנים קודמות, שהיו הרבה שלא היה להם על הוצאות שבת משום שהיו עניים מרודים, ופעם אמר זקני הק' תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם (תהלים צ, ג), תש"ב

לא היה לו אז עדיין כי אם כעשרים בחורים, שהעולם שם היה אז במצב נורא, שלא ראו אדם שיפתח גמרא, אף שהיה זה יותר מעשר שנה לאחר הצרות, אבל עדיין היו האנשים שבורי לב עד למאד, וב"ה שהיום יושבים ולומדים ובאים לבתי כנסיות לשיעורים וכדומה, ודבר זה לא היה עדיין, ולכן לא עניתי לו מאומה.

וענין זה מבואר בבאר מים חיים, שמימי קטנותו של האדם מרגילים אותו בתאוות האכילה.

ומספרים על הרה"ק מהוסיאטין, שבהיותו קטן הסתובב בחצר אביו הק' מרוזין ובייגל בידו ובכה בכי גדול, ושאלו אחד, למה הוא בוכה, ואמר לפי שהוא רעב, אמר לו החסיד, והלא יש לך בייגל בידך, וענה שאביו לימדו שכאשר רעבים אסור לאכול, וכאשר מגדלים הבן באופן זה גדלים צדיקים נשגבים.

בימי ילדותי לא הייתי אצל זקני הק' שמאז היותי בן ארבע שנים עד היותי בן תשע שנים הייתי אצל אבי הק' ובהיותי כבן תשע חזרתי לבית זקני הק' בסיגעט עד לבר מצוה, ואז נסע עמי זקני הק' לפולין להתעטר בתפילין אצל אבי, ובהיותי כבן שיתסר שבתי לבית זקני.

ובהיותי בבית זקני לא היה לי שם האב, והייתי כיתום חי, שלפעמים הייתי צריך איזה מטבע, שילד מבקש

אינו נחשב לרצון רח"ל, שאם כואב לו לבו על שנכשל ומצטער על מה שנכשל והוא שב בתשובה, על ידי כן יתבטל הדבר ולא ישאר מזה זכר, ואיתא שכל הצורות שראה האדם בימי חייו מה שאסור לראות באים לאדם בעת מיתתו להפרע ממנו, ובעת ראייה יש להביט על הציצית או על השמים.

וגם אנחנו לא נדבר מהם, שהיה קשה לו לדבר מאנשים אלו מחמת מאיסותם.

ומעודו נתגדל בכל התאוות ובפרט בתאוות האכילה וכו'. כשהייתי באמעריקא לראשונה בשנת תשי"ו, הייתי שם כל החורף, מערב ראש השנה עד ערב ראש חודש אדר, ואז היה לי מנין בביתי, ואז הקים הרה"ק מסאטמאר את התלמוד תורה, והיה מאושר בדבר, וקודם נסיעתי נכנסתי להרה"ק ושאלני אם ביקרתי בתלמוד תורה, ולא עניתי מאומה, ושאלני שוב, ושוב לא עניתי, ואמר לי הרה"ק, אני עושה מה שבכוחי, ומה טעם באמת לא עניתי לו, כי ראיתי את האכילה הגסה של התלמידים, שאוכלים את כל המעדנים וכד', ועל ידי כן מתגשמים מאוד, ועל דבר זה לא הייתי יכול לומר שהוא טוב, ומצד שני לא היה נעים לי לומר הדברים להרה"ק, שהוא קיבל מדבר זה חיות שכבר פעל הקמת התלמוד תורה באמעריקא, ששיבה

כבן י"ב שנה היה גבוה כבחור בן י"ח שנה, ואז התגורר אביו הרבי ר' מאיר'ל ביאס שברומניה, וכאשר היה עובר ליד בית מדרש שעמדו קודם התפילה והיה חסר להם עשירי למנין לא היה נכנס שעדיין לא נעשה בר מצוה, והם תמהו עליו שבנו של הרבי אינו חפץ להכנס להשלים מנין, שלא היו יכולים להאמין שהוא קטן כבן י"ב, שהיה נראה גדול ומוכשר כאדם השלם.

ובעת נישואיו כשהיה כבן חמיסר היה גבוה הרבה, הבחינה של משכמו ולמעלה, וזה התחיל אצל יעקב אבינו, וכנראה שכאשר לומדים תורה גדלים, ואם אין לומדים תורה גדלים כלפי מטה, וכשלומדים גדלים כלפי השמים עד שנראה האדם כאדם אחר. וכן הוא גם בצד השני, שעשו אף שהיה רק בן י"ג שנה, מאחר שעושה מעשה רשע הרי הוא נחשב לרשע.

ברש"י, שהיה צד אותו ומרמהו בדבריו, הוא היה ההיפך מיעקב אבינו, יעקב אבינו הוא מידת האמת, תתן אמת ליעקב, שאמר רק אמת, ועשו דיבר רק שקר.

ויש לידע שאין שייך בזה באמצע, כי אם אינו אמת הרי זה שקר.

לפעמים לקנות לעצמו איזה דבר, אבל לא היה לי מאומה, והייתי צריך לבקש מזקני הק', ופעם אחת באתי לזקני וביקשתי ממנו שני לע"י (מין מטבע), ושאלני למה צריך הנני הממון, ולאחר מכן היה לי ממון, שאחי אמי, בניו של הרב דקרעטשניף שהיו כולם רבנים, הם אהבוני באהבה עזה, והם היו נותנים לי ממון, שאמי היתה חשובה ביותר בעיניהם, לפי שהיא היתה הבת הקטנה בבית, והיא היתה מיוחסת אצלם, והמעות שנתנו לי לא השתמשתי בהם אלא הייתי שומרם בארון, ורק לפעמים הייתי קונה לעצמי איזה דבר.

כשהיו אוכלים אצל זקני הק' לא היה מוסיפים לפת אפילו חתיכת הערינג, אלא היו אוכלים פת וקאווע וצוקער מסכרין, ובפת ערבית היו אוכלים לחם העשוי מקוקרי"ץ ווייץ (תירס) עם קאווע ללא חלב.

זיעקב איש תם ישב אהלים (כה, כז). דבר זה היה גם קודם שהלך לשיבת שם ועבר, שלמד בבית אביו יצחק ואברהם, שמיד ראו עליו שהוא איש תם יושב אהלים, שמיד בהיותו בן י"ג שנה היה אדם השלם.

זקני הק' בעל הרזא דשבת היה גבוה משכמו ולמעלה מן העם, ובהיותו

כי כל הנוסעים אליו היו תלמידי חכמים וחסידים ואנשי מעשה, ובכל הבתי כנסיות של צאנז היו רוב המתפללים בני תורה, ובוודאי שהיו שם גם נגידים, שבאו לקבל ישועות, אבל היסוד היה בעיקרו ללמוד תורה, וחשש הרה"ק שמא יופסק ענין זה ומשום כן חשש למה שספרו לו.

ובכלל על סיפורי חסידים כגון אלו היה אומר זקני הק', שהחסידים מה שמוצא חן בעיניהם הרי הם מוסיפים, ומה שאין מוצא חן בעיניהם הרי הם מורידים, ועוד היה אומר בחרירות, שכאשר חסיד מספר עובדא ואומר שראה את הדבר בעיניו, הרי זה שקר בוודאי, ואם אומר הוא ששמע הדבר, יתכן שיש בו קצת מן האמת, עד כדי כך לא רצה זקני הק' לקבל כל העובדות שמספרים.

ועוד היה אומר, עובדות אשר שמעתם ממני אפשר לבנות עליו חומה של ברזל, והיינו שאף אפשר לפסוק על פי הדבר, ואמר שאינו מספר עובדא כי אם מה ששמע מפי אביו או זקנו, שעוד שמע ענינים מפי הרבי ר' מרדכי'לע בעצמו, או מאיש מהימן שידע הוא שמעולם אינו מגזם, והיה מדקדק הרבה שבסיפורי צדיקים שהוא מספר לא יהא בו משום משהו שקר, שלא יוסיפו מאומה.

יש עובדות מצדיקי דור העבר שאי אפשר לספרו בזמננו, שאין סדר

ואיתא שמי שאינו מוציא דבר שקר מפיו, כשהוא שומע איזה דיבור מחבירו הרי הוא מבין אם הוא אמת או שקר, כי כשאין לו שייכות עם השקר, ממילא אין לשקר שייכות עמו.

מספרים שהרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן שלח לאמר להגאון ר' שלמה קלוגר שלא יכתב היתר הוראה, כי יש בשמים קטרוג עליו על מה שהוא מרבה להוציא היתר הוראה מתחת ידו, ואכן בהספדו אמר עליו הגרש"ק שהוא היה חוזה אמת.

ויש ליצני הדור או כסילים המביאים עובדא שהגרש"ק ענה, אם הוא בשמים אינו יודע אבל למיחש מיהא בעי, וענין זה שייך לומר על מה שאומרים על צדיקים שעשו כמה מעשים על פי מה ששמעו, אף שהיה שקר (והיה כוונתו על המחלוקת צאנז רויון), ויש לומר שלא קבלו הדבר כאמת, אלא למיחש מיבעי, כדי שהעולם לא ילכו אחר דרך זו.

ושמעתי שבכל העיירות שבגליל של צאנז היו הנשים מהלכות עם בגדים ארוכים כמעט עד לנעליהם ופוזמקאות שחורות וכיסו ראשן כראוי, והאנשים ישבו ועסקו בתורה, שהיה בגליל צאנז הרבה תלמידי חכמים, ואצל הרה"ק משינאווא היו הרבה תלמידי חכמים, ער כדי כך שכמעט ולא היה שם פרנסה בביתו,

לומר על פי מה ששמעתי על בעל הקול אריה, שכאשר עמד להשיא את א' מבניו, ישב כל היום ועסק בתורה, וכאשר עמדו לצאת לחופה באו לומר לו שכבר הגיע הזמן לצאת לחופה, ונענה ואמר, אוי, צער גידול בנים, שהוא צריך לסגור את הגמרא עבור נישואי בנו. וכמו כן יש לומר, כיצד ידע שתפילתו היה כראוי, אם לאחר התפילה כואב לו על מה שהוא צריך לסיים את תפילתו כדי שילך לאכול, והרי זה סימן שהתפלל איזה דבר.

וזהו החילוק שבין יעקב לעשו, עשו נתן את כל אשר לו עבור האכילה, שהאכילה לקח ממנו את כל מדרגותיו, ודבר זה יש ללמוד מפרשה זו, שמשום כן נכתבה פרשה זו בתורה ללמוד שאין אוכלים באופן זה.

ויש עצה כנגד תאות האכילה, שיתן השי"ת לבני ישראל שפע, וכאשר יראו הרבה ממילא לא יבקשו לאכול הרבה, כדאיתא בחז"ל (יומא עד): שסומין אוכלין ואינם שבעים, כי העין משביע, וכאשר יראו בעיניים שפע גדול, לא יצטרכו לאכול כ"כ הרבה.

ברש"י, ובישל יעקב עדשים וכו', הנה חז"ל אמרו (נדרים לט): שהמבקר את החולה נוטל אחד משישים שבחליו, ויש בזה כמה ביאורים מה הכוונה

העבודה בדורנו באופן שיוכלו לספר עובדות אלו. ואף שגם בדור העבר היה כמה מיני אנשים, אבל הכל ידעו שאין מהרהרים אחר מעשה הצדיקים, ואמנם גם בדברי חז"ל יש לפעמים ענינים שאין משיגים היום, אכן ב"ה שאין מי שמהרהר אחר דברי חז"ל, וכמו כן יש לגשת לעובדות מצדיקים, שאף מה שאין משיגים אין להרהר אחריהם, שיש לידע בביורר שמה שהצדיקים עושים הרי זה תורת אמת, אבל היום מחמת השכלת האפיקורסים נכנס ההשכלה גם אצל שומרי תורה ומצוות, שנעשו מבינים, ומשום כן יש להזהר היום בכמה עובדות שמספרים, וענין זה התחיל מחטא עץ הדעת, שהתחילו להיות חכמים, אכן יעקב אבינו תיקן ענין זה, שכן נאמר בו, ויעקב איש תם יושב אהלים, ודבר זה יש לנו ללמוד בתורה הק', ועל זה נאמר וזכרתי את בריתי יעקב, והיה זקני הק' אומר, בתחילה הוא וזכרתי את בריתי יעקב, ולאחר מכן וזכרתי את בריתי יצחק ואז באים לזכרתי את בריתי אברהם.

בפסוק (שם, ל) הלעיטני נא וגו'. בשיעור בספר התניא הארכנו בעבודת התפילה, ולאחר התפילה הוספנו ענין אחד על ענין זה, כיצד יודע האדם אם התפלל כראוי, יש

כשהלכתי לנחם את הלב שמחה כשישב לי"ע שבעה לאחר פטירת אחותו, הראה לי בספר קטן שעל האבל רק להראות שהוא באבלות אבל לא להיות באבלות, וזהו הבחינה שיש לשבת בכפיפות ראש כי כן הוא מצווה, וזהו גם משום כבוד המת.

ברש"י (פסוק לא) כיום שהוא ברור כך מכור לי מכירה ברורה, הנה כשהאדם אוכל יותר מדאי יש השפעה לדבר על האדם, יש שנכנסים לעייפות, יש שאינם יכולים לחשוב כראוי, וכאשר האדם ממעט באכילתו הרי זה מזוכך את האדם, ותעניות מזככים הרבה, וחשש יעקב שיטען עשו על המכירה שהיה לאחר אכילה גסה ולכן היה חסר ביישוב דעתו בעת המכירה, ומשום כן ביקש לעשות מכירה ברורה עוד קודם שהתחיל לאכול.

שם. אמר יעקב אין רשע זה כדאי שיקריב להקב"ה, שאף שיעקב היה עניו, אבל דבר זה ידע שהוא יותר טוב מעשו.

ברש"י (פסוק לב) אמר אני הולך למות על ידה אם כן מה חפץ לי בה, הנני אומר כסדר, שהנה אנו מוצאים שבעת מתן תורה עבר הקב"ה אצל

אחד משישים, ובפשטות יש לומר בתועלת הביקור, שכאשר האדם רואה שמשותפים בצער, הרי הוא מרגיש פחות בכאבו, וכמו שרואים אצל תינוק מקבל מכה, אם אומרים לו שאין זה מאומה הרי הוא מגביר את בכיו, אבל אם משותפים בכאבו עד כמה זה כואב, מיד נרגע בכיו, על אף שאין המכה יותר קטנה, כי על ידי ההשתתפות בצער נעשה יותר קל לאדם, וכשנכנסים לבקר החולה מלבד מה שזה פועל על פי סוד הרי זה מיקל על האדם לפי שמשותפים עמו.

וכמו כן הוא גם בניחום אבלים, שכאשר נכנסים להשתתף בצער הרי זה מנחם את השני, ואם אין הבא מרגיש בצער השני אין פועלים הרבה על ידי מה שבאים לנחם, ורק על ידי מה שהאדם מתבונן בצער, ושהוא גלגל החוזר בעולם, ואין איש החי לעולם, על ידי כן נשבר ליבו בקרבו ויוכל להשתתף יותר בצערו של חברו וכך יוכל לנחמו.

שם: כך האבל אין לו פה. שיש לקבל הכל באמונה ושלא לשאול חלילה מאומה, ומה שמצטערים הוא משום שכן צותה תורה, ובפוסקים מבואר עד כמה מותר להתאבל, ויותר מכך אין להתאבל כדי שלא להראות חסרון באמונה.

ומזה יש ללמוד שלפעמים יש קושי לאדם לא משום שיש לו איזה דבר לתקן אלא משום שהשי"ת מבקש לתת לו שכר על מה שהוא שומע בקול ה' בכל מצב.

בפסוק (כו, ג) ואהיה עמך ואברכך, בענין ברכה זו מבאר הספורנו, שאף על פי שיש בארץ כנען עתה חסרון מרעה אני אהיה עמך ולא תחסרו מרעה, והנה ענין זה שנכתב בתורה הרי זה שייך בכל הזמנים, לפעמים יש מצב של ירידת השוק של המטבע או של זהב וכדומה, ויש הרבה שמפסידים את כספם, ובשנה זו יש הרבה שמתעשרים, שאין הנהגת הפרט שייך להנהגת הכלל, לפי שיש השגחה פרטית על כל יחיד ויחיד.

וענין זה רואים גם אצל בחורים בישיבה, שאין היחיד תלוי בכלל, ולפעמים יש מאכל לא טוב, ואילו לבחור מסויים יהיה מאכל יותר טוב, שעל כל יחיד יש ההשגחה העליונה, ואם אין מצבו טוב אין זה רק משום שכן הוא ההנהגה עם הכלל, אלא משום שיש השגחה עליונה שכך יקבל עכשיו.

ובעיקר יש ההשגחה פרטית בארץ ישראל יותר ממה שיש בכל העולם, לפי שתמיד עיני ה' אלקיך בה (דברים יא, יב), וזהו כוונת דברי חז"ל (כתובות קי:): כל הגר בארץ ישראל דומה כמי

האומות לראות אם הם מקבלים את התורה, והיינו שבאמת השי"ת היה חפץ לתת התורה לבני ישראל, אלא שמלך במשפט יעמיד ארץ, ויטענו אומות העולם מה טעם לא קבלו את התורה, ומשום כן ה' מסיני בא וזרח משעיר למו וגו' ושאל את אומות העולם אם הם מבקשים לקבל את התורה, ושאלו תורה מה כתיב בה, ונאמר להם לא תרצה וגו', ואמרו שאם כן אין להם חפץ בתורה, אבל בני ישראל קבלו בתחילה את השבת במרה, וכאשר יש לאדם שבת טובה הרי הוא מתחיל להרגיש טעם בעבודת השי"ת, ואז יבקשו ישראל את התורה.

וכענין הזה אנו רואים כאן שיעקב לא סיפר לעשו שהבכור נוטל פי שנים כי אם האיסורים שיש לבכור בעת העבודה, ואין בזה משום גניבת דעת, שאין חיוב לספר כל הענינים, כי הוא ידע שזהו רצון הבורא, שאין זה כבוד הבורא שהוא יעבוד את העבודה.

בפסוק (פרק ט, ב) שכן בארץ וגו', בביאור הפסוק כתב באור החיים הק' נתכוון לומר סתם לקבל עליו אמרי קדוש אל המקום אשר יאמר אליו, הגם שיהיה הפך רצונו, וליטול שכר על הדבר, כי רצה הקב"ה לזכות ידידיו, וכן הוא אומר (לעיל יב, א) אל הארץ אשר אראך.

אין כל אחד שייך בדבר, ועל ידי תורה ומצוות מתקשר האדם להשי"ת, ולא על ידי הפעולה הגשמית, שאין דבר גשמי מתקשר לרוחני, וההתקשרות הוא על ידי הרצון.

וכאשר האדם יש לו הרצון בעת קיום המצוות כשמניח תפילין או בעת התורה והתפילה, כשיש לאדם המחשבה והחיות בעת קיום המצוה, רצון זה מתקשר ברצון העליון, שהשי"ת מבקש לקיים רצון הבורא, ואצל הבורא הוא וחכמתו חד, וכאשר יש לאדם הרצון במצוה הרי הוא מתדבק, וממילא כשהאדם מפסיק במחשבתו הרי זה כמו ההפסק בדיבור, ואמנם אין כל אחד יכול לדבק מחשבתו באופן זה, אבל זהו האמת.

וזה הכוונה 'עקב אשר שמע אברהם בקולי', שכאשר עבד אברהם אבינו את השי"ת התבונן כסדר שהרי הוא מקיים עכשיו רצון הבורא, שכל מה שעשה מצותי חוקותי ותורותי היה משום שהוא בקולי.

בעת השיעור בספר באר מים חיים

כי נודע ענין אכילת אדם אשר יש בה מדריגות שונות וכו'. הנה בתחילה מביא הא כיצד אין לאכול, שיש דרך ללמוד כיצד אין לנהוג כשרואים

שיש לו אלוקי, כי בארץ ישראל יש השגחה מיוחדת.

בעת קיום המצוה ידע שהוא מקיים עכשיו רצון הבורא

בפסוק (שם, ה) עקב אשר שמע אברהם וגו', ביארנו היום שהנה כאשר האדם מקיים מצות ציצית הרי הוא כאילו קיים כל התרי"ג מצוות, ויש לקיים המצות עם החיות, וחיות המצוה הוא רצון השי"ת, ועל ידי קיום המצוה אפשר להתדבק בהשי"ת, ואיתא בספר התניא (פ"ז) הלשון שהרי לית מחשבה תפיסא ביה כלל, אלא על ידי תורה ומצוות.

ועל פי זה יש לבאר, שהנה חז"ל אמרו (חגיגה יב:) המפסיק ממשנתו מאכילין אותו גחלי רתמים, ואיתא מהרבי ר' אלימלך שיש להזהר שלא להפסיק גם במחשבה, שהנגלה הוא ענינים השווים לכל נפש, שהשולחן ערוך שייך לכל אחד, והנה אין שייך שעובד כל היום אצל השדות והבהמות שיהיה שוה למי שעסק כל היום בתורה, אבל גם מי שחורש וזורע כל היום את שדהו או מי שהולך לבית מסחרו, יש שולחן ערוך כיצד יש לנהוג, שאסור לשקר ולא לרמות ולהזהר בגניבת דעת וכדומה, שהתורה ופוסקים שייך לכל אחד מישראל, ובחינת הנסתר שבתורה

מאומה, אבל כשהם רואים מי שנכנס לתפילה בסוף פסוקי דזמרה ויוצא אחר כמה רגעים ויש לו עוד זמן לדבר באמצע התפילה וכדומה, וכן בעת לימודו הרי הוא רואה כיצד הוא נראה וכיצד הוא אוכל וכיצד הוא הולך ברחוב וכדומה, הרי הוא חושב מה יש לו לעשות שלא יבא לידי כך, ומיד הוא משפר את דרכיו, אבל יש חילוק בין שני מדרגות אלו, שמי שמגיע לעבודה על ידי מה שרואה הנהגת הצדיקים, הרי זה דבר שאין לו שיעור, שהוא מתעלה כסדר יותר ויותר, שהוא רואה כסדר צדיקים נשגבים, אבל מי שמתפעל רק על ידי ראית מעשה הרשעים, די לו במה שלא יהיה כרשע וכאדם גם, אבל באופן זה לא יוכל לבא לידי שלימות.

וזהו כוונת דברי המדרש, איני יודע במה רוצה השי"ת שילמדו כיצד לשפר הדרכים, ועל זה נאמר מעשה הצדיקים, שעל ידי כן מתעלים יותר ויותר.

והבאר מים חיים מבאר בתחילה כיצד נראה מי שאינו עובד את השי"ת ולאחר מכן הוא מבאר העבודה של עובדי השי"ת.

יחוד קודשא בריך הוא ושכנתיה, הענין בזה הוא, שהנהגה באדם יש חלק אלוקי ממעל, הנשמה הק', ויכול הוא ללמוד ולהתפלל וכד', וגם הבהמות וחיות ושאר עניני העולם יש בהם

האנשים הגסים האוכלים ברעבתנות, הרי זה יכול לגרום לאדם שימאס בדרך זו, וכאשר השי"ת עוזר לאדם יוכל לבא לידי כך על ידי הקדושה.

וענין זה יש לבאר במה שאמרו במדרש (בראשית רבה פ"ב פ"ה) על הפסוק וירא האלקים את האור כי טוב, "רבי אבהו ור' חייא רבה רבי אבהו אמר מתחלת ברייתו של עולם צפה הקדוש ברוך הוא במעשיהן של צדיקים ומעשיהן של רשעים, והארץ היתה תהו ובהו אלו מעשיהן של רשעים ויאמר אלהים יהי אור אלו מעשיהן של צדיקים, אבל איני יודע באיזה מהם חפץ אם במעשה אלו ואם במעשה אלו, כיון דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב הוי במעשיהן של צדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהן של רשעים". וידוע בזה הדקדוק מהו השאלה איזה מעשה ייטב לפני השי"ת.

ואמרתי לבאר, שהנהגה כל אחד מתפעל מענין אחר, יש אחד שכאשר הוא נכנס לבית המדרש ורואה בחור שאינו מרים את עיניו או אברך שאינו מפסיק מלימודו וכדומה, או עבודת התפילה כיצד יש לעמוד בתפילה, וכל שכן כשהיה הצדיקים הגדולים כשראו כיצד נראה הצדיק בשבת, היה האדם מקנא בו אימתי אבא גם אני למדרגה זו, ומה טעם אחיה כאדם פשוט, אבל יש הרחוקים ממדרגות אלו וממילא אין הם רואים

כך על ידי האכילה כראוי מתעלים כל הניצוה"ק שיש במאכל, וזהו היחוד, שמתעלה הניצוץ הק' שיש בבהמות והחיות להשי"ת, ונעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה, וזהו תכלית האכילה.

חלק אלוקי, וכאשר אוכלים כראוי מעלים את הניצוץ הק' שיש במאכל, וזהו תכלית האכילה כדי שיעלו את כל הניצוה"ק שישבו לשרשם, וכשם שעל ידי התורה ותפילה וקיום המצוות מתקשרת הנשמה למעלה,

ולעורר מדת החסד, וכן יעקב שמדתו מדת התפארת שהוא מדת הרחמים (תיקו"ז הקדמה יז), גם לא העמיד עצמו לעורר מדת הרחמים לפני מלך יושב על כסא רחמים, ואילו יצחק שמדתו מדת הגבורה מקור הדינים הוא שטען לעורר מדת החסד.

בקשת הגאולה דוקא בזכות קיום מצות ברית מילה

ואאזמו"ר זי"ע אמר, בביאור מה שאומרים בנוסח הרחמן בסעודת ברית מילה 'הרחמן, הוא ישלח לנו משיחו הולך תמים, בזכות חתן למולות דמים', ומה ראו על ככה דוקא בסעודת ברית לבקש על זאת, מה שלא מצינו כן בשאר מצוות התורה, שיבקשו שבזכות קיום מצות מצה או לולב וכדו' ישלח לנו משיח תמים. וביאר על פי מאמר חז"ל הנ"ל, שהנה אברהם אבינו מרמז על קיום מצות שבת, שהרי אמרו חז"ל (קידושין פב.) קיים אברהם אבינו כל התורה כולה אפילו עירוב תבשילין, ושאל השי"ת לאברהם אבינו על מצב כלל ישראל בענין של שמירת שבת, ולדאבוננו הרבה מבני ישראל אינם שומרי שבת, ולכן ימחו על קידוש

קריאת שם הפרשה כי יצחק דאג להמשך תולדותיו

בפרשתן אלה תולדות יצחק אברהם הוליד את יצחק, והקשו המפרשים אמאי לא הזכיר התולדות, עוד הקשו בספה"ק על שם הפרשה מה נשתנה מפרשת נח שלא נקרא כן אף שמתחיל בתיבת תולדות, ותירצו, שנח היה צדיק תמים לעצמו, אך מכל מקום לא השפיע לבני דורו, ואף שבנה התיבה ק"כ שנים לא הוכיח את בני דור המבול שיחזרו למוטב, לכן לא נקרא הפרשה שלו תולדות, כי לא עשה ולא פעל למען תולדות כלל ישראל.

התמיהה האיך דוקא יצחק המליץ בעד כלל ישראל

אבל יצחק אבינו, הרי אמרו חז"ל (שבת פט:) בעת חורבן הבית בא השי"ת לאברהם אבינו ואמר לו בניך חטאו אמר לו ימחו על קידוש שמך, וכן ביעקב אבינו, אבל כשבא ליצחק עמד וטען להמליץ זכות בעד כלל ישראל, עד שאמר פלגא עלי ופלגא עלך. והאיך יתכן כזאת, הרי אברהם היתה מדתו מדת החסד (וזהר ח"ג רטו.) ולא העמיד עצמו להמליץ זכות

**יצחק נולד לזקנותו של אברהם
שלא יעבור כל הצרות והנסיונות**

הקשו המפרשים מה היה הכוונה הפנימית שאברהם היה עקר עד מאה שנה ושרה עד תשעים שנה, והרי יודע כל העתידות כבר בישר לאברהם 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ומה הטעם היה צריך לצפות ולהמתין עד אז, ולא קיים לו השי"ת את ההבטחה כבר בעת צעירתו. אך כידוע שאברהם אבינו נתנסה בהרבה נסיונות וצרות במשך ימי חייו, ומאידך חפץ היה השי"ת שיצחק יחיה חיי מנוחה ושלוה, כמאמר הקרא (בראשית כו יב) 'ויזרע יצחק וימצא מאה שערים', ואם היה נולד מיד היה צריך לעבור יחד עם אברהם אבינו כל הנסיונות והצרות.

**זרע ברך ה' רק כשהוא
משקיף גם בעצמו**

כשראתה רבקה כי ויתרוצצו הבנים בקרבה, וכמו שפירש רש"י שכשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, וכשהיתה עוברת על פתחי ע"ז עשו מפרכס לצאת, עד ששאלה בבית מדרשו של שם ועבר, ובישר לה כי אינו עובר אחד, רק 'שני גויים בבטנך'. כי רבקה אמנו פחדה ורעדה שהוא איד אחד שפוסח על שני הסעיפים, שזה הוא הגרוע מכל, אבל כשנתבשרה שאלו שני גויים, נחה דעתה שהאחד

שמך. יעקב אבינו מרמו על מצות תפילין, כדאיתא בחז"ל (זוה"ק ח"א קסב.) שהמקלות שהעמיד בשקתות המים ופיצל בהם מחשוף הלבן, היה מרמו בזה לרצועות התפילין, ושאל לו השי"ת על מצב כלל ישראל בקיום מצות הנחת תפילין, ולדאבוננו רבים המה שאינן מניחים תפילין, וענה מה שענה. אבל כששאל השי"ת ליצחק שהוא מרמו לקיום מצות ברית מילה, כי הוא היה הראשון שקיים מצוה זו בעיתו ובזמנו ביום השמיני, ובקיום מצוה זו אנו רואים שכל אשר בשם ישראל יכונה, אפילו הנידח במקומות הנידחים ביותר, הרי הוא מוסר נפשו על קיום מצוה זו. על זה אנו מבקשים 'הרחמן, הוא ישלח לנו משיחו הולך תמים, בזכות חתן למולות דמים' דייקא, כי רק בזכות קיום מצוה זו נזכה להיגאל גאולת עולם, כמו שטען יצחק אבינו לפני השי"ת.

**דוקא יצחק המליץ בעד
ישראל כי העמיד תולדותם**

ונבוא בארה על קריאת שם הפרשה, כי על ידי שיצחק המליץ ודאג לטובתם של כלל ישראל, שפיר שייך לומר עליו תולדות יצחק, שממנו יצאו תולדות רבים של טוב וחסד על ראשי עם קודש.

לו וימלא לו כל משאלות לבו, צריך לקיים מאמר הכתוב 'ויתן לך', ליתן להשי"ת תורה ועבודה יראת שמים באמת ומדות טובות, הנהגת הבית בשלימות הראויה, ואזי יקויים 'ויחזור ויתן', שהשי"ת ישפיע כל טוב וחסד במדה טובה מרובה. כי כך אמר לנו ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה (דברים י, יב), רק זאת הוא מבקש, ובו נכלל כל המדות הטובות, ואינו נצרך לתעניות וסיגופים, כי על ידי יראת שמים לומדים ומתפללים ובין אדם לחבירו ובין איש לאשתו הוא בשלימות.

חסרון בשמירת האיברים כחץ בעיני האדם

ושמירת עינים הוא כדבעי, כמו שפירש אאמו"ר זי"ע על דברי בעל האקדמות למחזי באנפא עין כות גירי קשתא, ע"י ראייה אסורה או מחשבה רעה אחת, או דיבור אסור או שמיעת דיבורים אסורים או דברי שטות והבל, כל זאת הרי זה כיורה חץ בעיני האדם, ואף שאין הגוף מרגיש, אבל הנשמה הטהורה שנתת בי מרגשת ביותר.

עיקר עבודת האדם על מדות טובות

מרגלא בפומיה של כ"ק אאמו"ר זי"ע לומר בעניני זיווגים, כי כל אחד צריך לבדוק רק בדבר אחד, בענין המדות טובות, ולפלא היה תמיד

הצדיק הוא צדיק בשלימות. וכתבו בספה"ק שאם חפץ האדם בדורות יראים ושלמים בעבודת ה' וביראתו, עליו לראות תחילה בעצמו לראות ירא ושלם בתכלית, לדעת מה חובתו בעולמו.

ומעשה אבות סימן לבנים, כמו שאמרנו שיצחק דאג לתולדותיו, והרי כל אדם מישראל רוצה בהמשך הדורות על דרך המסורה לנו. ואמרנו היום בקידושא רבה על הפסוק ויתן לך האלקים, ודרשו תז"ל (בר"ר סו, ג. הובא ברש"י) יתן ויחזור ויתן, והכוונה על דרך משל אדם הבא להשקיע ממונו כדי להרויח צריך להשקיע לכל הפחות שליש ממה שרוצה להרויח לאחר מכן, כן הוא בהשקעת המשך הדורות, כדי שיצא זרע ברך ה', צריך להשקיע בעצמו שהקרן יהיה כדבעי, וממילא הפירות והתולדות יצמיחו אילן נחמד למראה.

'ויתן לך' להשי"ת תורה ועבודה 'ויחזור ויתן' לנו השפעות טובות

בראש השנה אנו מבקשים כתיבה וחתימה טובה, ומשיב לנו מלכו של עולם אי מלכא אנא עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי (גיטין נו.), היכן היית במשך כל ימות השנה שלא זכיתי לראות את פניך, ורק כשצריך לפעול שנה טובה הנך בא בתפילות ותחנונים. כי אם רוצה להתקרב לבורא כל עולמים, ורוצה שיעשה

והאדם השלם במדותיו הרי שלם בעבודתו להשי"ת.

המבזה איש מישראל מבזה חלק מהשכינה

הבעל התניא כתב (תניא ריש פ"ב), כי כל איש ישראל יש בו נפש האלקית, ואם מתבוננים בעומק דבר זה, הרי מה שהוא מדרך העולם שיכול איש לבזות ולהשפיל כבוד חברו, אין זה שמשפיל ומבזה ראו או אחד משאר אבריו, אלא הרי הוא מבזה ומשפיל את ה' האלוקים ממש, והוא בין אדם לחברו, וכן בין איש לאשתו שהיא גם כן חלק אלוקי ממעל. וע"י האמונה בדברים אלו הרי כל הפסיכולגים יכולים לסגור העסק שלהם, כי על ידי ידיעת וקיום דבר זה ממילא יהיה הכל על צד הטוב ביותר.

הכל מתנהג בהשגחה פרטית

בחובות הלבבות אין דבר מתנוע בלתי רצונו יתברך, וכידוע שעם אמונה אפשר לעבור את הים הגדול, ובלי אמונה אי אפשר לעשות אפילו פסיעה אחת קטנה, וכולנו מאמינים באמונה שלימה בכל רגע ורגע כי אין עוד מלבדו, וכל מה שעביד רחמנא לטב עביד, והכל טוב באמת, אף כשאינו נראה כן לעיני בשר, כי השי"ת ברא העולם כדי להיטיב לבריותיו, וצריך להתחזק שבכל פרט ופרט בבני ביתו ובצאצאיו ובמשא ומתן הכל הוא מושגח בהשגחה פרטית מלמעלה.

בעיני הוראה זו, שהרי אינו ממנין התרי"ג מצוות הוא המעמיד ומקיים הכל, וכתוב (תהלים קיא, י) ראשית חכמה יראת ה', ותלמוד תורה כנגד כולם (קידושין לט:). אבל לאחר שעלו ובאו הרבה שאלות בעיני שידוכים, עמדתי על דעת כ"ק אאמו"ר זי"ע מה היה עומק כוונתו.

לימוד הכרת הטוב להשי"ת ממדת בשר ודם

וכמו עני ואביון שמוצא על מפתן ביתו שהניח לו מאן דהוא סכום עצום של כסף, ודאי שיבדוק בתקירות ודרישות לדעת מי הוא ואיזה הוא שנתן לו המתנה בסתר הגדול הזה, ויכור לו טובה כל ימי חייו, על שהגביהו מאשפות להושיבו עם נדיבים. כן הוא האדם השלם במדות טובות, מצד מדת הכרת הטוב יעשה כל שביכולתו להיטיב ולסייע. ואם במדת בשר ודם הוא כן שהיום כאן ולמחר למעלה, על אחת כמה וכמה במדת מלך מלכי המלכים שהוא חי וקיים, ואמרו חז"ל על הפסוק (תהלים קנ, ו) כל הנשמה תהלל י"ה, על כל נשימה ונשימה תהלל י"ה (בר"ר יד, ט), על איברים שלימים ובריאים ואפשר ללמוד ולהתפלל ולעבדו ית' בשלימות הבריאות, והוא חסד גדול ונפלא, וה' אלוקינו שואל מעמנו רק ליראה, וכמה הכרת הטוב מחוייבים אנו כלפי אבינו שבשמים חי החיים,

ונוכל לקבל פני אבותינו הקדושים ולא נבוש ולא נכלם בפניהם, וכולם יתברכו ממעון הברכות, ויתמלאו כל הבקשות לטובה ולברכה.

שיזכו בני ישראל בעת רעוא דרעוין שהוא עת רצון לורעא היא וקימא תיכף ומיד, לזיווגים טובים הגונים בין לבנים ובין לבנות, שיזכו כולם כאחד למצוא זיווגם הנכון בלי שום עיכוב בבריאות השלימות בקרוב ממש. שיושפע שפע פרנסה בעזות דקדושה ושכל הישר, בית מלא שמחה, ויהיה בבתי ישראל תורה וגדולה במקום אחד, ונוכל לקבל כל הברכות והשפעות טובות מיום השבת.

שנזכה כולנו כאחד לקבל פני משיח צדקינו במהרה בימינו, בהתגלות כבוד שמים עלינו ועל כל ישראל, ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים, אמן.

ה' צלך – מדת החסד למטה מעורר כן למעלה

ואמר זקיני הבעש"ט הקדוש, ה' צלך כפי שהאדם מתנהג למטה מתנהג עמו השי"ת מלמעלה (קדושת לוי פרשת בשלח ד"ה והנה ידוע), ואם האדם מטיב ומרבה חסד עם אחרים בממון או בדיבורים טובים ומחזק אחרים, ובלי חשבונות וצמצומים, אזי השי"ת מתנהג עמו במדת הטוב והחסד, אפילו באופן למעלה מן הטבע, ואף שאינו ראוי לכך.

ויעזור השי"ת בזכות שבת קודש, ובזכות התחזקות עם רב מבני ישראל, המוסרים נפשם למען כבוד שבת בגוף ובממון, ודאי הוא בוקע רקיעים שכל הנצרכים לישועות יושעו בכל מילי דמיטב, וזכות אבותינו הקדושים שהיו עמנו במשך הזמן העבר, יעמוד לכל המסייעים והמשתתפים בשמחה בגוף או בממון,

שיחור'ק קודם ברכת המזון פר' תולדות תשנ"ח לפ"ק

הנה כשהאדם עוסק בתורה, צריכים לעסוק בזה כל ימי חיי האדם, אבל אין האדם יודע עד היכן התעלה, אבל המעלה הגדולה היא במה שהאדם עוסק במעשים טובים, שזהו מעלה שאין שייך להכחיש, וזהו הענין של שלא היה חסר מעל שולחנו צנון וחזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, זהו כנגד הענין של מעשים טובים, שהמעשים טובים מסייע לאדם בכל עניני העבודה.

זקה"ק הרבי ר' מרדכי'לע היה עוסק הרבה בצרכי צדקה וחסד, וגם קודם התפילה, ואמר מה שאיתא בחז"ל הלשון כל עמל האדם לפיהו (קהלת ו, ז), שכל מה שהאדם עוסק במעשים טובים, אינו אלא לפיהו, כדי שיזכה, לומר איזה דיבור כראוי לפני השי"ת, וכמו שאמרו חז"ל (בי"ב י.), רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, אמר דכתיב אני בצדק אחזה פניך.

בשבתות אלו יש זמן לעסוק בתורה בין סעודה שלישית למלוח מלכה כשתי שעות, ועל ידי עסק התורה, התורה הוא כלי לשמר בו את השפעות השב"ק, ובשעת סעודת מלוח מלכה העבודה היא לספר סיפורי צדיקים, וכבר אמר זקה"ק על ענין סיפורי צדיקים שהוא תורה שבעל פה.

הנה כל בני ישראל לומדים ממה שסידר רבינו הק' המשניות, ויש להבין מה שאמרו חז"ל בגדלותו של רבינו הקדוש שלא היה חסר מעל שולחנו צנון וחזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, וכי רק מעלה זו שייך לומר עליו, שלכאורה היה שייך לומר שהיה מסיים הש"ס כל שנה, ונסתרות התורה, ומהו הענין במה שאמרו שלא היה חסר מעל שולחנו צנון וחזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. והביאור בזה הוא,

שיחור'ק קודם ברכת המזון פר' תולדות תשס"ג לפ"ק

נושא פנים לישראל, דכתיב ישא ה' פניו אליך, אמר להם, וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך

חז"ל אמרו (ברכות כ:): אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד, והלא אתה

איך שהוא בוער כאש, וראו או דוגמא של צדיק מדורות קודמים. והיה אומר באידיש עשרות פעמים "פאר דיר אליין" [לכבוד קוב"ה בלבד].

גם זקה"ק היה אומר כד עייל שבתא' בתנועה זו, וכשהיה אומר זקה"ק יוכל דינין מתעברין מנה, ואיהי אשתארת ביחודא דנהירו קדישא, ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא, וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כלהו ערקין ואתעברו מינה, ראו או בחוש איך שהוא מרחיק את המחלות והצרות מכל בני ישראל, והיה מאריך הרבה בתיבת "וכל" בקולות וברקים, והיו כמה תיבות שהיה צועק בהם בקולות גדולים.

בליל שב"ק כשהיו שמעים איך שזקה"ק מתפלל מעריב, היו שומעים פירוש חדש בתיבות התפילה שמתפללים כל השנה, וב"ה שאנו מתפללים לפני השי"ת בנוסח של אבוה"ק, ויהי רצון שנבא לידי נגיעה במעשה אבות, שיהיה לנו נגיעה בדרכי אבותינו, שיהיה התפילות בתפילות של מתפללי בית מדרשו של זקה"ק, שעל אחד מהם אמר בראש השנה שע"י שהוא מביט עליו הוא בא לידי תשובה.

והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה. ומכאן יש ללמוד שכל המחמיר על עצמו יזכה לשפע, וזהו הענין של כל המחמיר תבא עליו ברכה, שע"י שמחמיר וזכה לשפע.

בנו הגדול של הרבי ר' מרדכי'לע היה ר' איציק'ל, ובנו היה חתנו של הרבי ר' מאיר מקרעטשניף, והיה קשיש יותר מזקה"ק, והיה דירתו בעיר סטאניסלאוו, וכשלמדתי בישיבה בסטאניסלאוו הייתי הולך להתפלל לפעמים אצלו, שהיה דוד אבי הוא היה איש קדוש ביותר, שבמשך כל ימות השבוע היה יושב סגור בביתו, ולא היה נראה גם עם בני משפחתו ועוסק בתורה, ובליל שב"ק היה עולה לקדש על היין רק בשעה אחת אחר חצות, ועד לשעה זו עמד על רגליו ועסק בתורה, והיה בעל צדקה נפלא, ובעל מופת גדול.

בליל שב"ק היה מנגן ניגון אחד על רזא דשבת (הניגון שאנו מזמרים על רחם בחסדך), והיה מנגן ניגון זה יחד עם נכדיו הקטנים, שהיו כולם בעלי מנגנים נפלאים, והיו מנגנים ניגון זה כמה וכמה פעמים, והאריכו הרבה בניגון זה, מתוך אש להבה, ובשעת מעשה עמד ופניו כלפי הקטנים, אבל הוא לא היה מביט עליהם, וראו או

שיחו"ק בסעודת מלוה מלכה פר' תולדות תשנ"ט לפ"ק

הרמת קרן התורה והרמת קרן החסידות, אבל אין את האמונה

מאז שהוקמה המדינה הציונית ירד חולשה על הדור, ואפילו שיש היום

שלמד למד שלא לשמה, והגיע מליץ טוב אחד והרים את קולו האם יכול להיות שאברך שיושב ולומד י"ח שעות גמרא או תוספות ידקדקו אחריו כל כך אם הוא לומד לשמה או שלא לשמה, ואחר כך ראה כי המליץ היה הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע.

והיוצא לנו מזה דהנה ידוע שתורה שלמדו שלא לשמה אינה סחורה בבית דין של מעלה, ואם כך מדוע קיבלו את תורתו למעלה, וראה מזה כי הלומד בהתמדה תורתו מתקבלת בכל אופן.

והוא היה מחותנו של זקה"ק זי"ע [כי בנו של זקה"ק הרה"ק רש"ש אב"ד ביטשקוב הי"ד היה נשוי לנכדתו], וזקה"ק זי"ע אמר עליו שהוא היה הפוסק אחרון, והיה בזה עובדא באריכות שזקה"ק זי"ע התיר דבר שהמהרש"ם אסר, והתחיל זקה"ק להביא כל צדדי הראייה לאיסור ולהיתר ולבסוף נענה ואמר, כי אפילו שידוע שהמהרש"ם טעה בפסק זה הוא לא יעשה כזאת עוד כי המהרש"ם היה הפוסק האחרון, ולאחר שנים הגיע זקה"ק פעם לעיר לעמבערג והתאכסן בביתו בנו של המהרש"ם, וכנראה מפני שהיה מחותנו, והוציא שם ספר שו"ת מהרש"ם מהדורא תניינא ונפתח לו בדרך פלא בתשובה

שלימה שהיה פעם לכל בני ישראל בכל אלפי שנות הגלות שבמהרה יבוא גואל צדק, ולפחות כשמנגנים הניגונים המדברים מענין הגאולה צריך אז לעורר את לבבות ישראל.

זקה"ק זי"ע היה אומר שמה שאמרו חז"ל (סנהדרין זו.) 'אין בן דוד בא אלא בהיסת הדעת' אין הכוונה שלא יהיו אנשים בעולם שיצפו למשיח, כי תמיד ישארו עוד אנשים המאמינים בביאת המשיח, אלא הכוונה שפתאום יבוא האדון אל היכלו בלא הכנה מקודם, וכן איתא בחתם סופר שרגע אחד לפני ביאת המשיח לא ידעו עוד שהנה משיח בא.

ומה שכתוב שיבוא אליהו מקודם לבשר לנו בשורות טובות יש דעה בגמרא עירובין (מג:) שיבוא אליהו רק לבית דין הגדול, כדאיתא שם בזה"ל, דאמר קרא 'הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא' וגו' והא לא אתא אליהו מאתמול, וכו', אלא אמרינן לבית דין הגדול אתא. ע"כ.

הנה המעשה ידוע אבל לדעתי צריך להרבות לספר עובדא זו, המהרש"ם מבערזאן וצוק"ל לא היה חסיד במקורו, וסיפר שפעם היה חולה מאוד, וחלם שעלה לבית דין של מעלה והתחילו לעיין בספר הזכרונות לראות אם ראוי להתרפאות או להיפך, ואמר הקטיגור שכל מה

ומבואר מדבריו שהלומדים בדקדוק היינו תורה לשמה, ובפשטות אפשר להבינו כי מי שלומד שלא לשמה אין הבעל דבר מתעצם על זה ובמילא אין בא לו בקושי, ורק הלומד לשמה יכול לייגע עצמו כדי להבין באמת את הפשט בתורה הקדושה, ולא מפני שהוא רוצה לדעת מה שכתוב אלא כי צריך לדעת את כל התורה, ורוצה לדעת את האמת בראשונים ובאחרונים ובמפרשים, ומדוע תוס' אומר כך במקום זה ואחרת במקום אחר, זה נקרא תורה לשמה ואז זוכים לסייעתא דשמיא להגיע לאמיתה של תורה, ואצל זקה"ק זי"ע היה אמיתה של תורה 'א לעב'יס פראגע'.

פעם הייתי אצלו בחג השבועות קודם שנכנס לשוה"ט, והנה כשסיים את התפילה היה כבר השעה מאוחרת, ועם כל זאת לא נכנס מיד לעריכת השולחן עד כי ינטו צללי ערב, וישב אז ואמר חלקים מנוסח 'אקדמות', והיה אומר 'דעתון' ג"פ, לעורך בלבבות ישראל האם ידעתם מהשי"ת, וכשאמר 'צבי וחמיד ורגיג דילעון בלעותא' זלגו עיניו דמעות.

ידוע על אחד מהצדיקים שתמיד היה מברך בני אדם ע"פ דרושים בפסוקי התורה, מי שהיה צריך שידוך ואחד

שכתב המהרש"ם בעניין זה, וכתב שם, במהדורא קמא אסרתי דבר זה וגדול אחד מרוסיא השיבני תשובה על זה, על כן אני חוזר מדברי ומודה לדבריו, והביא שם כל צדדי ההיתר שאמר זקה"ק אז בשעת הסעודה.

וזקה"ק היה לו בכל העניינים סייעתא דשמיא מרובה, וכמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמרא סייעא, ובקרעטשניף עברו אצלו הרבה אנשים להתברך כל יום יותר ממה שהיה בסיגעט, וענה לכל אחד על כל מכאוביו וייעץ לו בכל העניינים שהיו צריכים, ופעם אחד העיד על עצמו ואמר, אני תקווה להשי"ת שבי'עצנו רע' איני צריך להכות על הלב כי מעולם לא יעצתי רע ליהודי, כי אפילו שיעץ אלפי עצות לאנשים היה לו סייעתא דשמיא מרובה בכל העניינים.

וממנו נוכל ללמוד מהו תורה לשמה, כי הנה יש לדייק בלשונו הזהב של רש"י הקדוש שפירש את הגמרא (שבת 30ג.) 'למיימינין בה אורך ימים איכא וכ"ש עושר וכבוד, למשמאילים בה עושר וכבוד איכא אורך ימים ליכא', 'למיימינין של תורה', שמפשפשו טעמיהן בדקדוק ובוררין כימין המיומנת למלאכה', 'למשמאילין בה', שאין יגעים בה כל צרכן, אי נמי, 'מיימינין בה' עוסקין לשמה, 'משמאילים' שלא לשמה.

שכל דבריו יהיו לשם שמים, 'אז תתענג על ה" היינו שאז תזכה לבוא למידת הקב"ה כביכול שלכל דיבורך יהיה השפעה בעולם.

ואכן ראו אצל זקה"ק זי"ע דברים נפלאים וגלויים בברכותיו, וכגון שע"י פארפל וצימעס היה יכול להחיות מתים, ולברך את כל מי שצריך בבני חיי ומזוני.

אמרתי שאני יכול להתווכח עם בני אשכנז שהם אינם יודעים מה זה טיש ואין מסכימים שאפשר להשפיע בזה הרבה השפעות, אך הרי על דברים הכתובים בשו"ע אין הם יכולים לחלוק, ולכו נא ונוכחה מה שמבואר בהלכות ראש השנה (או"ח סי' תקפ"ג) שמבקשים על פרנסה טובה ושנה טובה לא בשעת תקיעת שופר ולא בעת אמירת מלכויות זכרונות ושופרות אלא בשעת הסעודה באכילת הסימנים, ומוכה מדברי השולחן ערוך בפירוש שכל ההשפעות באים בעת עריכת השולחן.

בפרנסה ואחד בעשירות הכל הכניס בפסוקי התורה, וביאר כי עושה כן על דרך 'אבא כך כתוב בתורה'. אך חשבתי עוד לומר כי הנה כתוב בנועם אלימלך שצדיקים יש להם כוח לבטל גזירות ולגזור גזירות מפני שלומדים תורה לשמה ובהכל שמגיע תורה לשמה אין שום גזירות על כן יכולים הם לבטל הגזירות, והנה אמרו רז"ל 'אסתכל באורייתא וברא עלמא', ולכן מי שמחדש חידושי תורה יכול גם כן לבראות עולם כביכול ולבטל בזה כל הגזירות.

ובזה פירשתי את הפסוק (ישעיה נח, יד) 'ודבר דבר אז תתענג על ה" ודרשו חז"ל (שבת קיג:): 'שלא יהא דיבורך בשבת כדיבורך בחול', כי כמו שברא ה' כל העולם במאמר פיו כך יכול כל ואחד אחד להגיע לבחינה זו שכל מה שמוציא מפיו יכול להתקיים בכוח שבת, כי בשבת אין הדיבור כמו הדיבור בחול, ואחר שרואים ביום השבת שאפשר לדבר רק דיבורים קדושים לומד מזה על כל השבוע

תניא

בותיה דרב

שיעורים מלאים ניו ומפיקים נוגה,
יפים לשעתה ויפים לדורות

בספח"ק תניא

**כפי שנמסרו ע"י
כ"ק מרן רבינו הקדוה"מ זיע"א**

♦ פרק כה - חלק ב ♦

ולזאת תהיינה נפשו האלקית והחיונית ולכושיהן כולן מיוחדות בתכלית היחוד ברצון העליון ואור אין סוף ב"ה כנ"ל, ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד כי הוא ית' ורצונו למעלה מהזמן, וכן גילוי רצונו שבדבריו שהיא התורה הוא נצחי וכמ"ש 'ודבר אלקינו יקום לעולם' ודבריו חיים וקיימים כו", ולא יחליף ולא ימיר דתו לעולמים כו', אלא שלמטה הוא תחת הזמן וכאותה שעה לברה שעוסק בה בתורה או במצוה, כי אח"כ אם עוסק בדבר אחר נפרד מהיחוד העליון למטה, והיינו כשעוסק בדברים בטלים לגמרי שאין בהם צורך כלל לעבודת ה', ואעפ"כ כשחוזר

א. שמיעת קול השי"ת בעת הלימוד

וכן גילוי רצונו שבדבריו שהיא התורה הוא נצחי. והצדיקים היו שומעים בלימודם כסדר את קול ה' המדבר, וגם בעל התניא זי"ע בעצמו שמע דיבורו יתברך.

ב. הכל מיסודו של הבעש"ט הק' זי"ע

והיינו כשעוסק בדברים בטלים לגמרי וכו'. דבר זה גילה הבעש"ט הק' זי"ע שלא יתכן שהאדם ישב בבית המדרש ולאחר מכן ידבר דברים בטלים ושוב יכנס ללמוד, כי כאשר הוא עוסק בתורה ולאחר מכן הוא עוסק בדברים בטלים

ושב לעבודת ה' אח"כ לתורה ולתפילה ומבקש מחילה
מה' על שהיה אפשר לו לעסוק אז בתורה ולא עסק ה'

הרי שמתבטל הטוב, והתניא מכאן את הדברים בארוכה, אכן כל היסודות
המבוארים בתניא הרי זה מבואר גם בכל הספרים, אלא ששם מבואר הענין
רק בקיצור דברים.

כל בני מוחייבים להשתעבד להשי"ת

דברי התניא מיועדים לכל אחד ואחד בשווה, בחור ישיבה ואברך ובכל זמן,
בין למי שלבוש בלבוש חסידי ובין למי שאינו, ומה שאחד אינו לובש לבוש
חסידי אין זה מפקיעו מידי השעבוד להשי"ת, כי כל בני ישראל מחוייבים בכל
התורה כולה בשוה, אלא שכמובן שמצדיקים נדרש יותר מאנשים פשוטים.
ואכן בסטרעטין היו בחורים שלא לבשו לבוש חסידי, ועם כל זה ראו עליהם
באיזה אופן אמרו 'ברוך שאמר' או 'נשמת', ושם ראו בחוש שאין לזה שום
שייכות ללבוש, היו אנשים שהיו יושבים כל היום בבית המסחר, בעלי בתים
שונים, והיו מתפללים בהתלהבות גדולה.

עבודת השי"ת מבעל בית פשוט

היה אברך בנדבורנא שהיה לו בית מסחר לבדים, והוא היה מחסידי סטרעטין,
והיה לו בבית מסחרו עמוד אשר שם היה מוכן לו ספר 'תניא', ובכל זמן פנוי
שלא היו שם קונים היה לומד ממנו.

הוא היה אברך עובד ה', ובכל יום לאחר התפילה היה לו עינים נפוחות
מדמעות, וזאת גם כשלא התפלל אצל רבו, וכמו שראיתי אצלו הרבה פעמים.

יסלח לוי, כמארו"ל עבר על מצות עשה ושב לא זו משם
עד שמוחלין לו.

ולזה תקנו ברכת סלח לנו שלש פעמים בכל יום על עון
ביטול תורה, שאין אדם ניצול ממנו בכל יום וכמו התמיד

ג. לשוב בתשובה קודם הלימוד

ומבקש מחילה מה' וכו'. כי קודם שהוא שב לעבודתו, עליו לשוב בתשובה על
מה שהפסיק מלכתחילה מלעבוד אותו יתברך.

ומספרים על אחד מגדולי ישראל [ה"ה הגה"ק בעל הישועת יעקב מלעמבערג
זצ"ל] ששמע שהרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע הוא בעל רוח הקודש
וכל העולם נוסעים אליו, וביקש לתהות על קנקנו לדבר עמו בלימוד לראות
אם כוחו גדול בישוב קושיות וכדומה, הוא נסע אליו וכשנכנס ישב הרה"ק
בלא ספר, והרה"ק היה בכוחו להרגיש ולתפוס מחשבות האנשים אשר לפניו
על כן ידע על מה הוא בא אליו, ונענה ואמר, הנה חז"ל אמרו (ברכות יט:) הרואה
תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום שמא עשה תשובה,
והקשו שם שמא עשה תשובה, הלא וודאי עשה תשובה, ודקדק בזה כמה
דקדוקים, אלא ביאר הכוונה, שאם רואים תלמיד חכם שעבר עבירה, איזה
עבירה שייך שיעבור התלמיד חכם, אין זה אלא שנכנסים אצלו ואין רואים אותו
יושב ועוסק בתורה, ועל זה אמרו 'שמא עשה תשובה', והוא על פי מאמרו של
הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע שאם אין האדם שב בתשובה קודם הלימוד עליו
נאמר הפסוק (תהלים נט, טו) 'ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי', ועל זה
אמרו שאין להרהר על התלמיד חכם על שאינו לומד כי "שמא עשה תשובה",
שהוא עושה כן שאינו לומד עכשיו, שמא הוא עוסק עכשיו בתשובה שקודם
הלימוד, ועל זה אמרו, שמא "עשה תשובה, ודאי עשה תשובה" שבוודאי בזה

הוא עסוק.

שהיה מכפר על מצות עשה, ואין זה אחטא ואשוב אא"כ שבשעת החטא ממש הוא סומך על התשובה ולכך חוטא כמ"ש במ"א.

ובזה יובן למה צוה משה רבינו ע"ה במשנה תורה לדור שנכנסו לארץ לקרות ק"ש פעמים בכל יום לקבל עליו מלכות שמים במסירת נפש, והלא הבטיח להם פחדכם ומוראכם יתן ה' וגו', אלא משום שקיום התורה ומצותיה

ד. קבלת עומ"ש על כל המעת לעת

ובזה יובן למה צוה משה רבינו ע"ה וכו'. הנה מבואר כאן שהענין מה שצוה משה לקרות קריאת שמע פעמים בכל יום לקבל מלכות שמים במסירות נפש, הוא לפי שקיום התורה ומצותיה תלוי בזה, שיזכור תמיד ענין מסירות נפשו לה, כי בשעת קריאת שמע מקבלים מסירות נפש על כל המעת לעת כולו, וכמו שכתב בצעמיל קמזן (סעיף א) שבעת קריאת שמע יצייר לעצמו שיש לפניו אש גדולה, והוא מוכן לזרוק עצמו לשם, ועל ידי מסירות נפשו, הרי שכאשר ירצה לעשות איזה מעשה, ישבור עצמו שלא לעשותו, ואז גם כאשר יעשה את המעשה, הרי שדבר זה בעצמו יהיה עבודה, ובכל היום יש לעמוד מתוך מסירות נפש באופן שיומם וליילה לא ימוש ענין במסירות נפש מזכרונו.

מסירות נפש להשי"ת גדול יותר מהתורה

ובענין זה שמעתי עובדא, שפעם אחת באו הרה"ק רבי מענדל'ע מוויזניץ [בעל הצמח צדיק] זי"ע והגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע בנו של החתם סופר זי"ע רבה של קראקא לפני הגה"ק ר' שלמה קלוגער זי"ע, בעודם אברכים צעירים, ור' שלמה קלוגער קירב את הרה"ק מוויזניץ יותר מרבי שמעון סופר, ושאלו אותו מקורביו על הדבר, כי הלא רבי שמעון סופר היה ידוע כגאון גדול, ואילו הרה"ק מוויזניץ לא ידעו על גדלותו בתורה, ואם כן מה טעם קירבו יותר, ויען

תלוי בזה^ה, שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו לה' על יחודו
 שיהיה קבוע בלבו תמיד ממש יומם ולילה לא ימיש
 מזכרונו, כי בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו תמיד בכל
 עת ובכל שעה כנ"ל

להם כזאת, הנה את הבית המקדש נבנה על הר המוריה, ומה טעם לא קבעוהו
 על הר סיני, מקום שקבלו שם כלל ישראל את התורה, אלא שבהר המוריה
 עמד אברהם אבינו לשחוט את יצחק בנו לפני ה', ומסירות נפש להשי"ת
 גדולה יותר מהתורה, והוסיף ואמר: האברך הזה – רבי מענדל'ע – עומד בכל
 רגע וצוארו מופשט לפני השי"ת מוכן ומזומן להשחט לפניו.

כל התגברות על היצר הוא מסי"נ להשי"ת

ובחינה זו שייך אצלנו, להיות מוכנים להשחט ולמסור חפצנו והרגשותינו
 להשי"ת, לא לאכול מה שרוצים, לא לדבר כל מה שהפה מבקש לדבר, לא
 להביט לכל אשר תישאנו עינינו, כל זה הוא בכלל למסור נפש ולהשחט לפני
 השי"ת, וזהו החיוב של כל אחד מישראל, שלא ימוש מזכרונו, וכן צריך להיות
 כל המעת לעת.

ה. קיום תומ"צ תלוי בזה

שקיום התורה ומצותיה תלוי בזה וכו'. שכאשר יבוא איזה נסיון לאדם של
 תאוה באכילה וכדומה, יזכור תיכף שבעת הזאת ממש היה מוכן למסור נפשו
 להשי"ת במסירות נפש ליהרג על קדושת שמו יתברך, וממילא יהיה לו יותר
 קל לוותר על התאוה של אכילה או לדבר דברים בטלים וכדומה.

ו. כאשר מוכן למסור נפש קל להתגבר

כי בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו תמיד בכל עת ובכל שעה, כי על ידי
 מסירות נפש יש כוח לכל אחד ואחד לנצח את היצר הרע תמיד בכל מצב, כי

מאחר שהאדם מכון למסור נפשו וכביכול אין לו צורך בחיות, א"כ הרי ששוב אינו זקוק למאומה, כי מה שהאדם חושק לאכילה או דיבור או כבוד, הוא לפי שמבקשים לחיות בזה העולם, ואין האדם מסכים לתת את חיותו לפני השי"ת, אך כאשר הוא מסכים לתת כל כולו ולמסור נפשו להשי"ת, הרי ששוב ימסור את כל אשר לו לפני השי"ת ויתגבר בקל על יצרו הרע.

